UURAINEN

Kuvat: Eija Syrjälä

AITTOVUOREN ULKOILUALUE

Opetuskäyttö

Ympärivuotinen valaistu ulkoilureitti, reittisuunnittelu, suunnistus, rinneprofiilit, metsätyypit.

Kuvaus

Ulkoilualue sijaitsee aivan keskustassa. Reitit kiertelevät Aittovuoren jyrkillä rinteillä sekä laaksossa olevan jokimaisen Kuukan lammen rantamilla. Iso- ja Pikku-Kuukan välissä on kevyen liikenteen silta. Kapean Pikku-Kuukan rannalla on uimaranta. Mäen laella on hyvä näköalapaikka kohti keskustaa.

Reittejä valittavana 2, 3, 4 ja 5 km:n pituisena. Talviaikana niillä on mahdollista hiihtää sekä perinteisellä että vapaalla tyylillä. Latuprofiilit on kuvattu Uuraisten vapaa-aikapalveluiden sivuilla.

Saavutettavuus ja retkipalvelut

Reiteille pääsee keskustasta Kuukantien-Rinnetien kautta, Haukimäentieltä sekä uimarannan kautta, laduille Kuukantie18:n tai Kuukanpolku 5:n kautta. Alueella liikkuvien käytössä on grillikatos ja taukolaavu. Latujen kunnossapitoa voi seurata Jyväskylän seudun latuinfosta/Uurainen. Latujen kunnossapidosta vastaa Uuraisten Urheilijat.

Lähteet
http://www.uurainen.fi

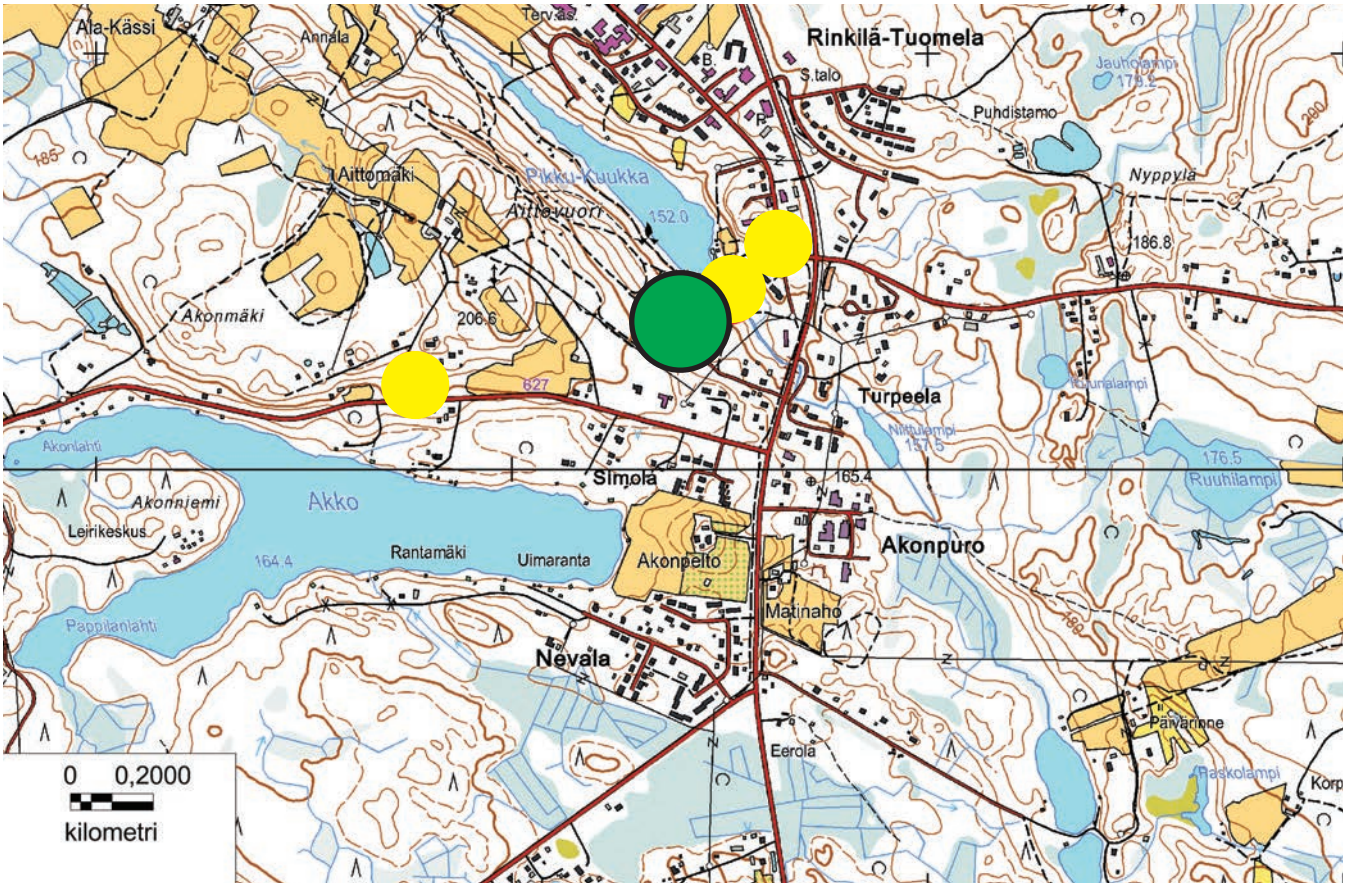

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

LUONTOPOLKU KONTIONJÄLKI

UURAINEN

Kuvat: Uuraisten kunta

Opetuskäyttö

Suomalaisen metsämaisema, soisia lampialueita ja tuoretta kangasmetsää.

Kuvaus

Luontopolku Kontionjälki sijaitsee Uuraisten Kangashäkissä Myllyperällä. Polku kulkee Konttilammen rantaan nousten Konttimäen kallioharjanteelle, johon on rakennettu maisematorni. Polku on 2,5 km pitkä ja maasto vaihtelevaa. Tauluissa polun varrella on kerrottu lyhyesti alueen erityispiirteistä, joita ovat mm. suuret muurahaiskeot, vanha asuinsija ja luonnontilainen lähde. Varovainen kulkija saattaa onnistua havaitsemaan alueen monipuolista eläimistöä.

Opasteet ja retkipalvelut

Reitti on merkitty maastoon valkoisin kyltein, joissa komeilee kontionjälki. Polun ääripäässä on näköalatorni. Pölykankailla on vuokrattavissa polun läheisyydestä kaksi lomamökkiä.

Saavutettavuus

Uuraisten kirkonkylälle on matkaa noin 14 km ja vastaavasti Hirvaskankaalle noin kahdeksan kilometriä.

Hirvaskylän kohdalta 4-tieltä (viitta ”Pölykankaantie, Mattila”) on 3,6 km Kurrikadun risteykseen, jossa on luontopolkukyltti. Matkaa lähtöpaikalle Kurrikatu 165:een on risteyksestä 1,7 km ja sinne voi jättää kulkuneuvonsa. Kunnan sivuilta löytyy karttalinkki sijaintiin maastossa.

Lähteet
[Luontoretkelle Keski-Suomeen, Uurainen]
[http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Kontionjälki]

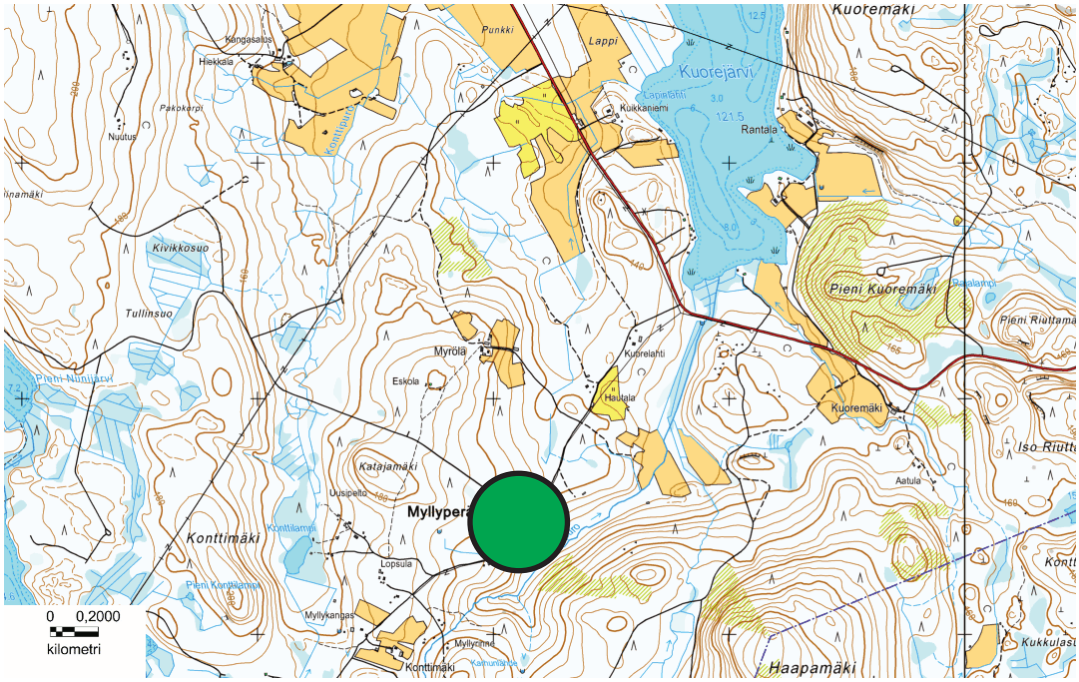

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

UURAINEN

Kuva: Uuraisten kunta

SÄRKILAMMEN LINTUTORNI

Opetuskäyttö

Lintujen havainnointi, rehevä lampi, lintuvesikunnostus, luonnonsuojelualue v. 2006.

Kuvaus

Särkilampi on lähes umpeenkasvanut suorantainen lampi, jota ollaan kunnostamassa lintuvedeksi lisäämällä avovesialueita ja nostamalla vedenpintaa. Särkilammelle on perustettu luonnonsuojelualue vuonna 2006. Torni on rakennettu kesällä 2005 ympäristökeskuksen YTY-projektin toimesta.

Kevätmuuton aikaan tulvivalla lammella viivähtää vesilintuja ja kahlaajia. Laulujoutsen pesii. Huippuhavaintona on kuultu jänkäkurpan soidinta. Seurantatietoa löytyy Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen sivuilta.

Saavutettavuus

Uuraisten keskustan eteläpuolelta käännytään Jyväskyläntieltä (630) Kintaudentielle (6250) Petäjäveden ja Kintauden suuntaan, jota ajetaan n.1,9 km. Tien vasemmalla puolella on pieni levike ja opasteet lintutornille. Autot voi jättää tien toisella puolella olevalle suuremmalle levikkeelle. Tornille on matkaa tieltä n. 100 metriä.

Lähteet
Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys
http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Särkilammen lintutorni

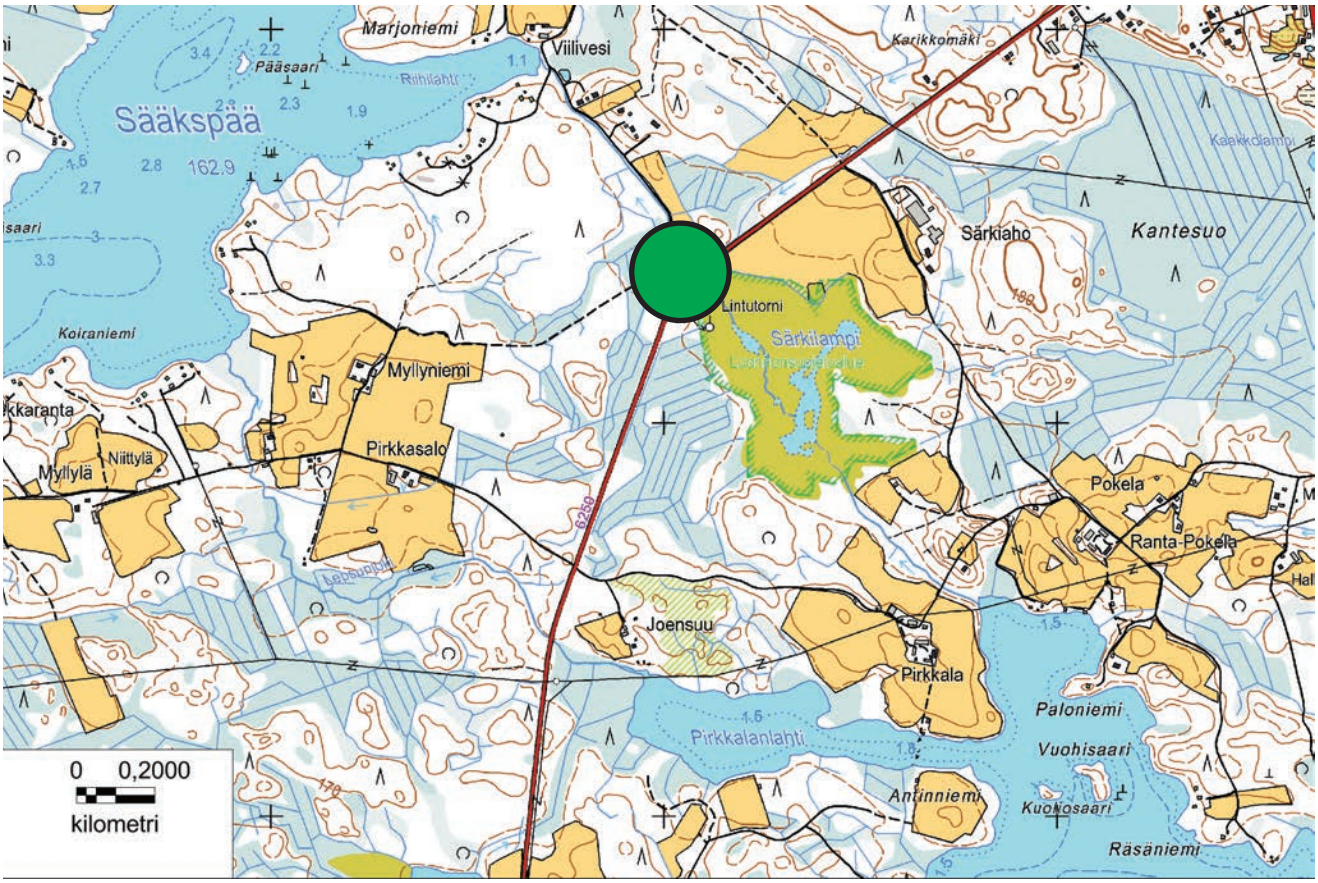

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

HUUTONIEMEN LUONTOPOLKU

Kuva: Eija Syrjälä

UURAINEN

Opetuskäyttö

Harjualue, jäkälälajit.

Kuvaus

Huutoniemen luontopolku (1,8 km) on tehty yleiseen käyttöön tarkoitetulle virkistysalueelle, Huutoniemen tilalle. Se sijaitsee Kyynämöisen rannalla n. 2 kilometrin päässä Kyynämöisten kylältä. Luontopolku kulkee kahden lammen sekä Kyynämöisen järven välisillä harjanteilla. Polkua suositellaan kuljettavaksi vastapäivään. Polun varrella on 11 luontotaulua, joissa kerrotaan erilaisista jäkälistä. Vain muutamaa jäkälää ei löydy maastosta.

Opasteet ja retkipalvelut

Polku on merkitty sinisillä maalitäplillä. Kulkijan toivotaan pysyvän polulla, jotta kulutusarka maasto säilyisi. Polun varrella on penkkejä, joille voi istahtaa nauttimaan luonnon kauneudesta. Kaakkolammen pohjoispäässä on nuotiopaikka ja luoteispäässä lähellä luontopolun alkua uimaranta.

Saavutettavuus

Kyynämöisten kylältä ajetaan n. 1 km Multiantietä, josta käännytään vasempaan, opaste "Höytiä". Edelleen ajetaan n. 1 km, jonka jälkeen vasempaan, opaste "Huutoniemi". Luontopolku lähtee Huutoniemen tilan rakennusten välittömästä läheisyydestä.

Lähteet
Luontoretkelle Keski-Suomeen, Uurainen
http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Huutoniemen jäkäläpolku

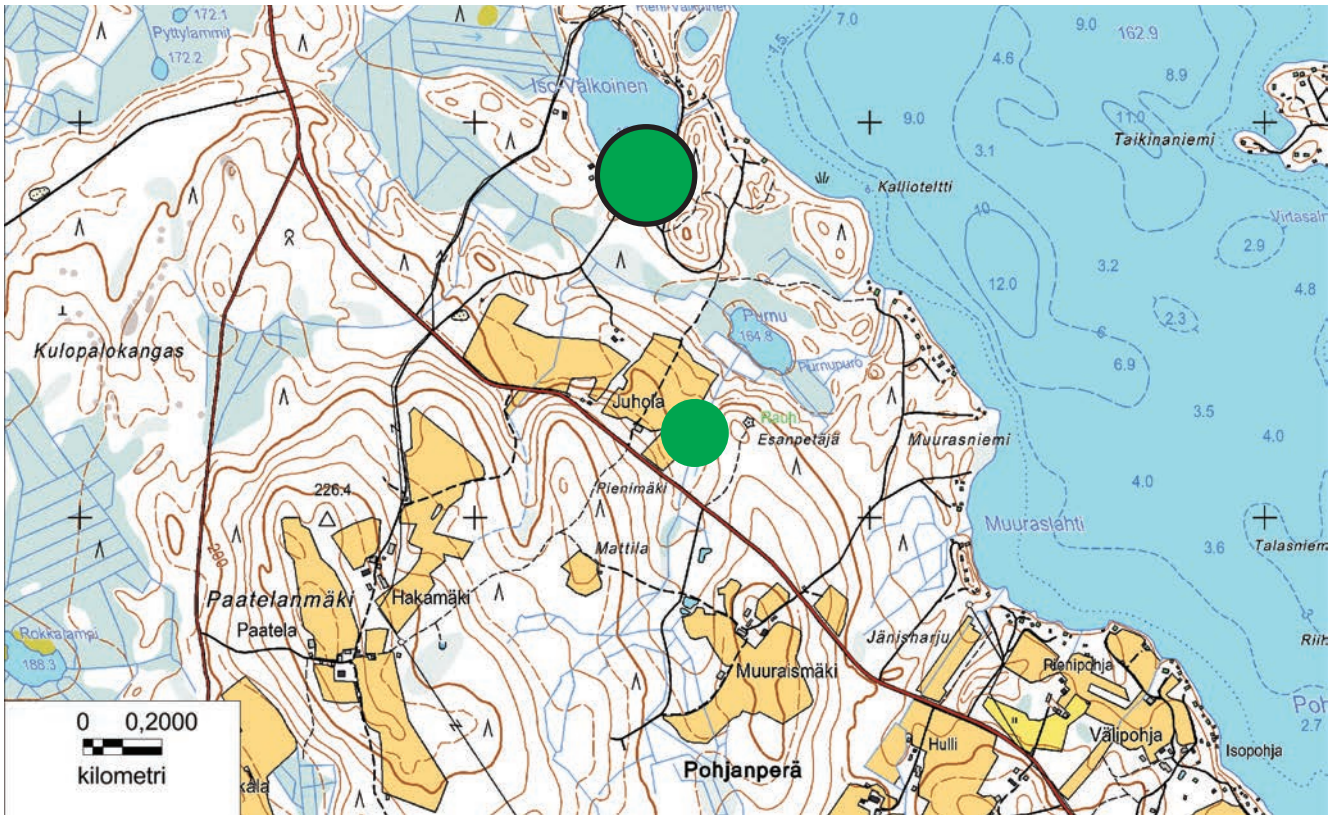

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

UURAINEN

Kuvat: Eija Syrjälä

ESAN PETÄJÄN POLKU

Opetuskäyttö

Luonnonsuojelulailla rauhoitettu vanha petäjä.

Kuvaus

Esan petäjän polku (500 m) sijaitsee Uuraisten Kyynämöisellä. Polku vie kulkijansa luonnonmuistomerkiksi rauhoitetulle suurelle petäjälle, joka on jo vuosia ollut tunnettu nähtävyys seudulla. Petäjä on läpimitaltaan 113 cm. Viitoitettu polku menee halki kuivan kangasmetsän, jonka luontoon voi tutustua omatoimisesti.

Opasteet ja retkipalvelut

Polun alkuun on opastus Höytiä-Kyynämöinen paikallistieltä. Polku alkaa Muuraismäentien varresta, jossa on pieni levike ja kyltti. Itse polulla ei ole opasteita. Petäjälle haarautuu polku vasemmalle n. 250 metrin päästä pääpolulta. Höytiän kylä on vajaan viiden kilometrin päässä.

Lähteet
[Luontoretkelle Keski-Suomeen, Uurainen
http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Esan petäjän luontopolku]

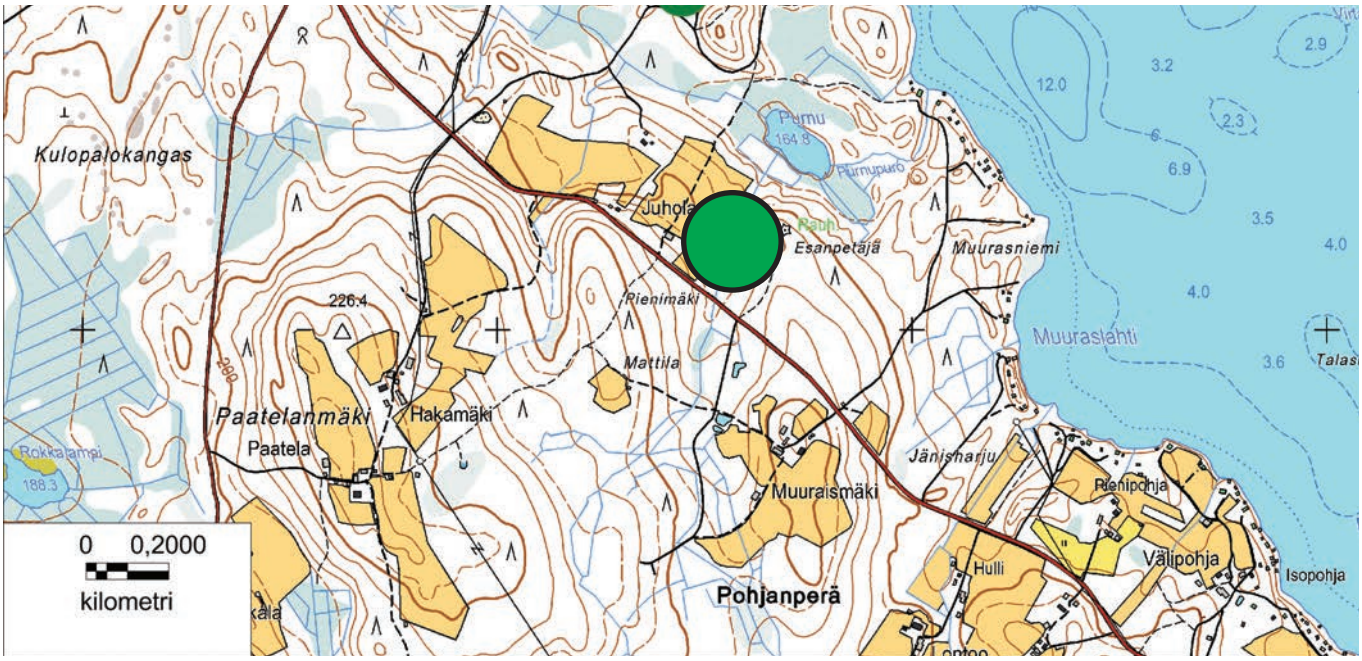

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

KONTTIVUOREN LUONTOPOLKU

Kuva: Eija Syrjälä

Opetuskäyttö

Kalliopolku, jääkauden jäljet, jäkälät, luonnonsuojelualue.

Kuvaus

Konttivuoren kallioalueet rauhoitettiin 1993 maanomistaja Eero Vääräsmäen esityksestä. Konttivuoren luontopolku (1,3 km) sivuaa Konttivuoren luonnonsuojelualuetta. Luonnonsuojelualueen rajat on merkitty maastoon paalutuksin. Konttivuoren kallioaluetta kiertävän luontopolun varrella voi tutustua jääkauden maastoon jättämiin jälkiin sekä herkkään jäkäläpintaiseen kallioalueeseen. Polun toteutuksesta ovat vastanneet Höytiän kyläyhdistys ja Uuraisten kunta.

Opasteet ja ja retkipalvelut

Luontopolku sijaitsee kilometrin etäisyydellä Höytiän kyläkeskuksesta. Polulle on opastus Höytiän ja Kyynämöisten välillä kulkevalta Muuraismäentieltä, jonka varressa on parkkipaikka. Parkkipaikalla on yleistietoa Konttivuoren luontopolusta. Reitti on merkattu maastoon sinisillä maalitäplillä. Reitin varrella on aiheeseen liittyviä infokylttejä. Polun varressa on laavu ja nuotiopaikka.

Jäkäläpeitteiset kalliot eivät kestä suurta kulutusta ja voivat olla liukkaita. Polulla liikkujien toivotaan noudattavan erityistä varovaisuutta.

Lähteet
Luontoretkelle Keski-Suomeen, Uurainen
http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Konttivuoren luontopolku

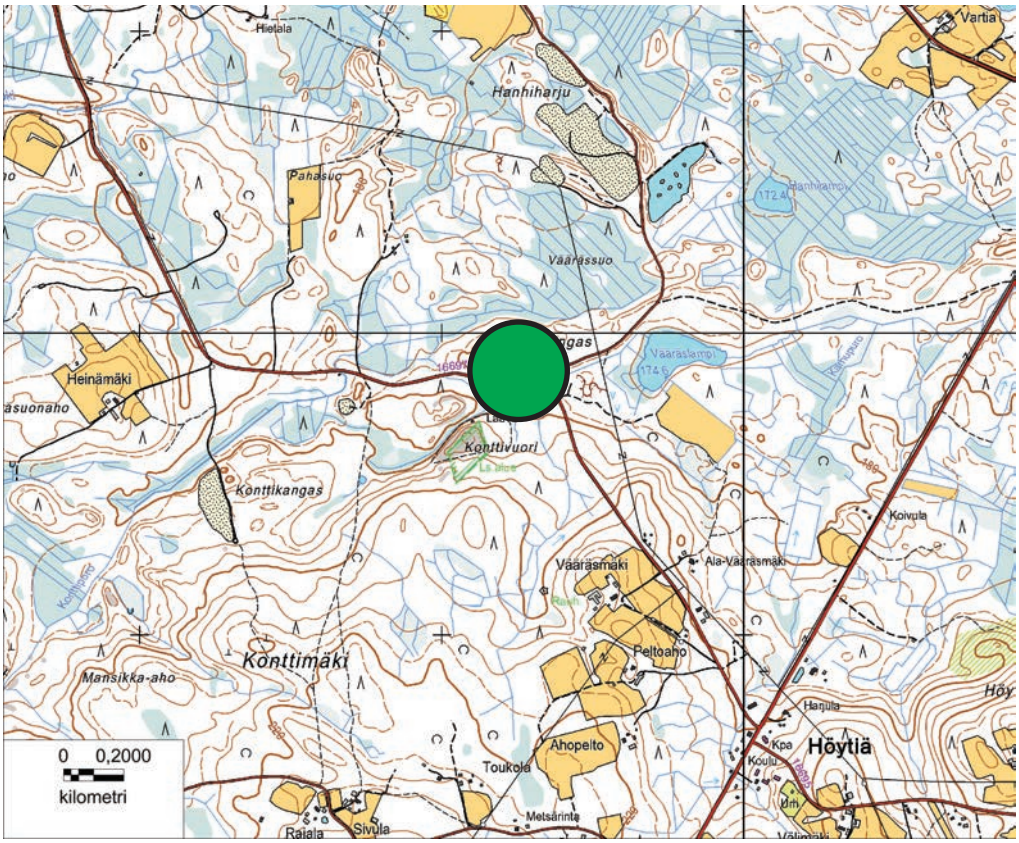

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

UURAINEN

Kuva: Uuraisten kunta

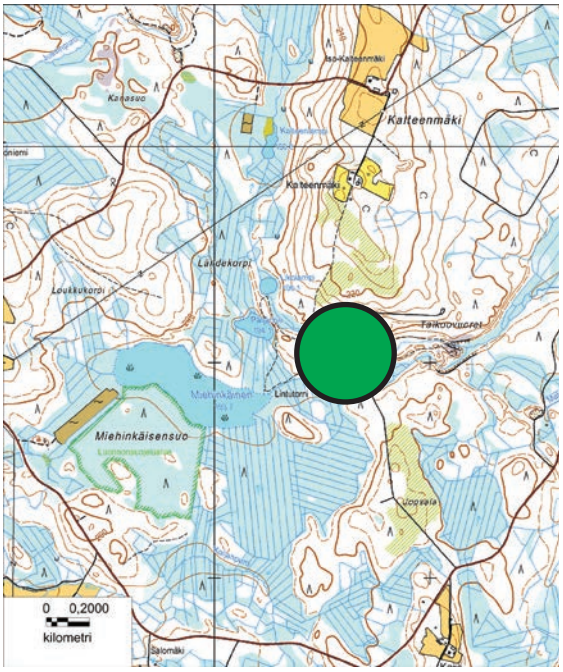

TALKOOVUORTEN-MIEHINKÄISEN LUONTOPOLKU JA MIEHINKÄISEN LINTUTORNI

Opetuskäyttö

Jääkauden jäljet, monimuotoinen suomalainen metsämaasto. Miehinkäisen erämaalampi, isovarpuräme ja lintutorni sekä Natura 2000 -kohde.

Kuvaus

Luontopolku koostuu kahdesta reittivaihtoehdosta, Talkoovuorten ja Miehinkäisen poluista. Luontopolkujen yhteispituus on 3 km. Polut on mahdollista kulkea myös erikseen (noin 1,5 km/polku). Luontopolut sijaitsevat Höytiän kylän erämaisimmassa osassa. Alueen omistaa Metsä-Serla Oy.

Talkoovuorten polku kulkee metsämaisemassa sekä hiukan vaikeakulkuisessa rotkovajoamassa, mutta näkymät palkitsevat vaivan. Etenkin sateella kalliopinnat ovat liukkaita. Jäkäläpeitteiset kalliot eivät kestä suurta kulutusta, joten luonnossa liikkuvien toivotaan pysyvän polulla ja noudattavan erityistä varovaisuutta.

Miehinkäisen lintujärvelle johtava polku on Talkoovuorten polkua helppokulkuisempi suo- ja lampimaisemissa kulkeva polku. Metsätyyppi on tuoretta kangasmetsää. Polku on perustettu Finsilva Oyj:n maille, ja polun rakenteista ja opasteista ovat yhteisvastuussa Uuraisten kunta, Keski-Suomen Ely-keskus ja Höytiän kyläyhdistys. Polun varressa on Miehinkäisen lintutorni, josta voi tarkastella Miehinkäisen lintujärvellä pesiviä ja viivähtäviä lintuja.

Miehikäisensuo on umpeenkasvavan lammen rannalla oleva keidassuo, joka on kasvillisuudeltaan pääosin karuja rämetyyppejä. Suon keskellä on muutamia metsäsaarekkeita. Laitojen ojitukset ja kotitarveturpeen nosto ovat heikentäneet suon luonnontilaa. Miehinkäisenlampi on merkittävä lintuvesi ja Natura 2000 -kohde. Seudun ainoana rehevänä lampena Miehinkäinen houkuttelee muutolla lepäileviä vesilintuja ja kahlaajia, mutta myös muutamia merkittäviä pesimälajeja. Laulujoutsen pesinee järvellä nykyisin vuosittain, samoin mustakurkku-uikku. Muita pesimälajeja ovat jouhisorsa, tukkasotka, haapana ja pohjansirkku.

Opasteet ja saavutettavuus

Ajetaan Uuraisilta tietä 6250 Höytiälle, mistä jatketaan n. 500 m Kintaudelle päin. Käännytään oikealle tienviittojen Kotaperä ja Kaijantie suuntaan. 5,3 km:n päästä käännytään oikealle viitan "Luontopolku Talkoovuoret 7" mukaan. Seuraava metsätieosuus, jota jatketaan n. 1 km, on kelirikkoaikana lähes ajokelvoton. Se tuo suoraan polkujen risteyspaikalle tehdylle laavulle ja nuotio- ja opastuspaikalle. Sieltä on opasteet tornille ja luontopolulle. Lintutornille on matkaa n. 500 m. Keväisin tulvavedet saartavat tornin. Saappaat ovat aina tarpeen. Polku tekee pienen mutkan ennen saapumista Miehinkäisen rantaan.

Reitti on merkattu maastoon sinisillä maalitäplillä. Reitin varrella on noin 20 luonnosta kertovaa infokylttiä. Parkkipaikalta alkavat opasteet, ja siellä on saatavissa yleistietoa Talkoovuorten luontopolusta.

Lähteet
Luontoretkelle Keski-Suomeen, Uurainen
Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys
http://www.ymparisto.fi/ksu >Luonnonsuojelu >Natura 2000 >Natura 2000 -kohteet kunnittain >Uurainen
http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Talkoovuorten luontopolku ja Miehinkäisen lintutorni

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

SORVASEN LINTUTORNI

Kuva: Uuraisten kunta

Opetuskäyttö

Laskettu järvi 1960-luvulla, umpeenkasvu, puolisukeltajavesilintuja ja kahlaajia.

Kuvaus

Sorvasen vedenpintaa on laskettu 1960-luvun alussa, minkä seurauksena järven keskiosat ovat lähes kasvaneet umpeen. Järven pohjois- ja eteläpäässä on pienialaiset avovesialueet. Matalat ja ruohoiset rannat houkuttelevat alueelle puolisukeltajavesilintuja ja kahlaajia. Pesimälajisto on suolintuja ja rehevien vesien lajeja. Polku tornille kulkee kuusimetsän halki.

Kevättulvan aikaan järvi soveltuu vesilintujen lepäilypaikaksi. Pesimälajistoon ovat kuuluneet mustakurkku-uikku, laulujoutsen, valkoviklo ja kurki.

Opasteet ja saavutettavuus

Kirristä Uuraisille vievältä tieltä (630) käännytään Jyväskylästä päin tultaessa Kuikan kylän jälkeen vasemmalle Oikariin. Keski-Suomen Ajokoirayhdistyksen ylläpitämän Oikarin tilan tietä jatketaan vielä noin 1,5 km, risteyskohdissa on viitoitus "Lintutorni". Tornille lähtevän polun päässä on opastetaulu. Käveltävää kertyy parisataa metriä.

Oikarissa ryhmät voivat tilauksesta esim. pitää kokouksia tai nauttia maittavan lounaan. Jokihaaran Aittakioski palvelee kesäisin reilun viiden kilometrin päässä lintutornilta.

Lähteet
Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys
http://www.uurainen.fi >Matkailu >Luontokohteet >Sorvasen lintutorni

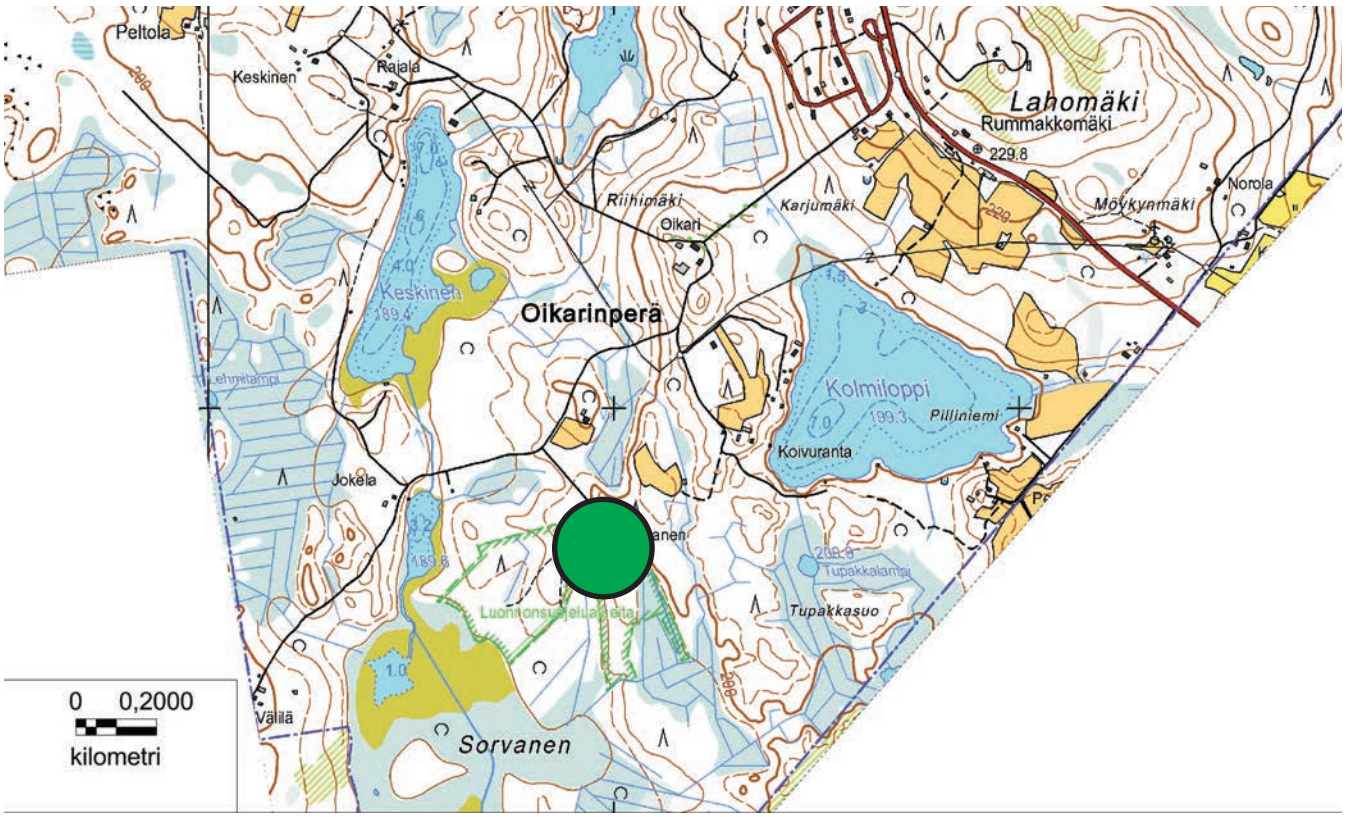

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

UURAINEN

Kuva: Uuraisten seurakunta

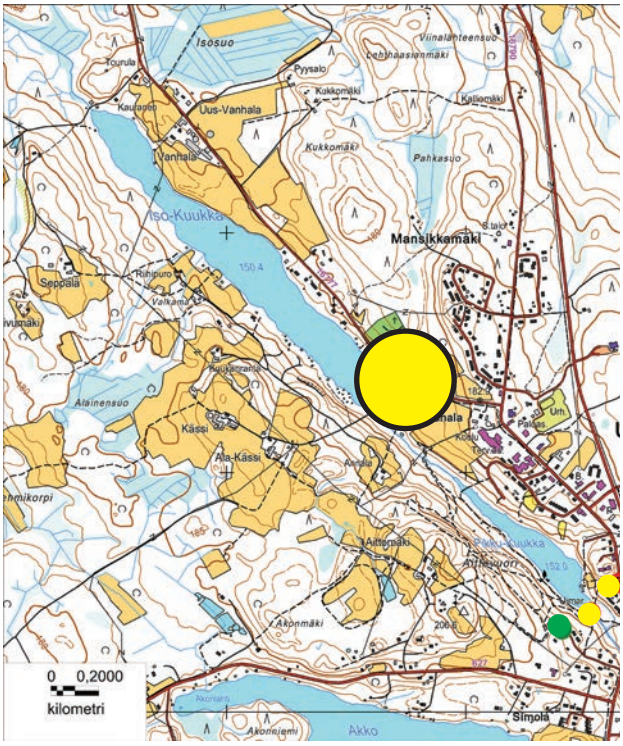

KIRKKO JA KIRKKOMILJÖÖ SEKÄ KOTISEUTUMUSEO

Opetuskäyttö

Akkitehti Yrjö Blomstedtin suunnittelema Avointen sydänten ristikirkko v. 1905, kirkko ja kirkkomiljöö valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde, kotiseutumuseo ja perinnemaisema-alue.

Kuvaus

Uuraisten toinen kirkko rakennettiin ensimmäisen kirkon paikalle vuosina 1904-1905 metsäiselle mäelle. Kirkko hallitsee jyrkästi polveilevaa rinnepeltomaisemaa ja muodostaa maiseman kohokohdan kirkonkylästä katsottuna. Kirkkomäellä kohoaa erillinen, kirkkoa vanhempi puinen kellotapuli ja pitäjän makasiini. Kirkon ympärillä on pieni vanha hautausmaa. Kirkon ohitse kulkee jyrkästi laskien ja nousten peltoaukion tiloille johtava Kirkkotie.

Uuraisten kirkkomiljööhön kuuluvat myös vanha ja uusi hautausmaa. Vuonna 1860 rakennetussa viljamakasiinissa on vuodesta 1967 toiminut Uuraisten kotiseutumuseo. Annalan perinnemaisema-alue liittyy myös miljööseen.

Kirkon suunnitelmat laati rakennusmestari J. Wigren, ja kirkon rakentajaksi valittiin Juho Kaisko Pirkkalasta. Toteutusvaiheessa mukana oli myös arkkitehti Yrjö Blomstedt. Nimi "Avointen sydänten kirkko" juontaa kirkon kauniista sydämenmuotoisista puuleikkauskoristeista, joita on yhteensä yli 1000.

Aumakattoinen ja sisäviisteinen ristikirkko noudattaa ensimmäisen kirkon muotoa. Blomstedtin kädenjälki näkyy etenkin rakennuksen kansallisromanttisissa ornamenteissa. Juho Jaakko Kuorikoski rakensi kirkolle arkkitehti Alfred Cavénin suunnitteleman kellotapulin vuonna 1882. Kesäisin tapulissa on taidetai valokuvanäyttelyitä.

Kirkon ja tapulin välittömässä läheisyydessä toimii Uuraisten kotiseutumuseo. Museossa on pieniä ja vähän suurempiakin esineitä aina 1800-luvun lopulta lähtien. Kirkko ja tapuli ovat kesäisin auki klo 12–17 ja kohteisiin on vapaa pääsy.

Seurakunnalla on myös leirikeskus Akonniemellä (osoite: Akonniementie, 41230 Uurainen).

Opasteet ja saavutettavuus

Kirkko sijaitsee osoitteessa Multiantie 3, 41230 Uurainen. Lisätietoa kirkosta saa kirkkoherranvirasstosta sekä julkaisusta Keski-Suomen kirkot. Jyväskylä 2002 (Jussi Jäppinen, Heli-Maija Voutilainen).

Lähteet
http://www.uuraistenseurakunta.fi
http://www.ymparisto.fi/ksu >Maankäyttö ja rakentaminen >Kulttuuriympäristöt >Kuntakohtaiset kulttuuriympäristökohdelistat >Uurainen
Museovirasto: http://www.nba.fi >Kulttuuriympäristön rekisteriportaali >Uurainen >Kirkko

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

KATSE KUUKAN RAITILLE - UURAISTEN KULTTUURIYMPÄRISTÖOHJELMA

Opetuskäyttö

Maaseutumaisen keskustan kulttuuriympäristöohjelma, kulttuuriympäristökasvatus.

Kuvaus

Uuraisten keskustan alue tunnettiin pitkään Kuukkajärven kylänä. Erkkilän tila jää Uuraisten keskusraitin varrelle. Uuraisten kulttuuriympäristöohjelman painopiste on kirkonkylän keskustan tarkastelu. Kirkonkylä on ilmeeltään tyypillinen monenlaisten muutosten muokkaama maaseututaajama. Ohjelma liittyy kirkonkylän ilmeen kohentamiseen. Se sisältää perusteelliset selvitykset keskustan maiseman ja rakennetun ympäristön muodostumisesta pääraitin Kuukantien sekä torin ja Virastotien varrella.

Raitin varrella on merkkejä menneistä ajoista; vanha maitolaituri ja kivisiä kilometripylväitä. Merkityksellisiä ovat eri aikakausia ilmentävät rakennukset näkymälinjojen päätteinä ja raitin varrella. Erityisen merkittävillä paikoilla maamerkkeinä ovat Toivola, Uuraskoto sekä Kuntala. Ohjelmaa voi käyttää eri aikakausien rakennusten, rakennustyylien ja maisemahistorian tutkimisessa.

KATSE KUUKAN RAITILLE -JULKAISUN KESKEISET SISÄLLÖT:

Muinoin Uuraisilla
Mäkiä, metsiä ja maalaismaisemaa
Kissankellojen kodit
Rakennusperintömme
Maatilojen rakennukset
Kirkko kylän laidalla, pappila kirkkotien päässä
Talolta seuraa
Opin omat tilat
Esimerkkejä elinkeinoihin liittyvästä rakentamisesta
Rakennusinventointi tietolähteenä

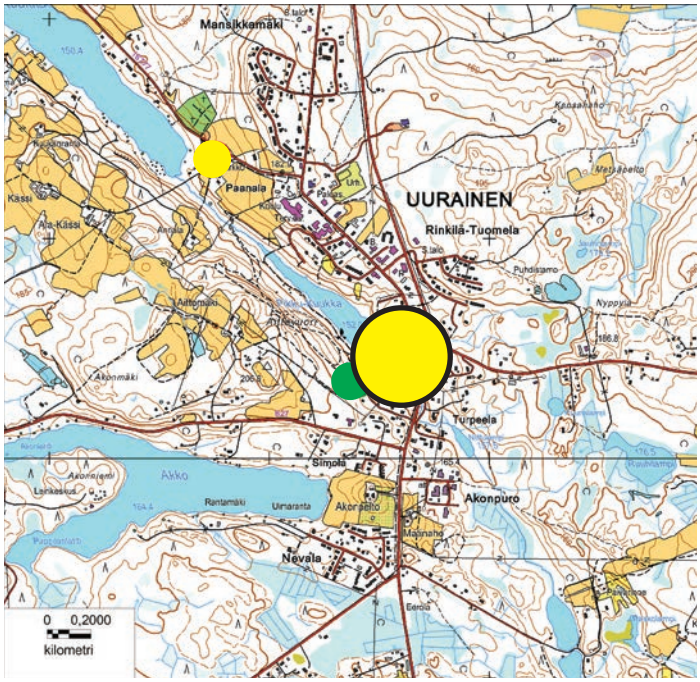

Kirkonkylän kerrokset
1800-luku
1900-luvun alku
1940-50-luku
1960-1970-luku
Uusimmat kerrokset

Analyysit toimenpiteiden pohjana
Nykyinen katukuva
Rakennetun ympäristön analyysi
Taajamarakenteen osaset
Maisemaselvityksen tuloksia
Kaavatilanne

Uuraisten kulttuuriympäristöstrategia 2010
Kirkonkylän kulttuuriympäristön hoidon toimenpidesuunnitelma
Kehitettävät osa-alueet
Keskusta
Liikenneympäristö ja tiemaisema
Kirkkoympäristö
Viljelymaisema
Virkistys- ja luonnonmaisema

Ohjelma löytyy kokonaisuudessaan ympäristöhallinnon Keski-Suomen internetsivuilta. Opetuksessa voi käyttää apuna Ketoneilikka ja kivijalka -opetusmateriaalia, joka löytyy samoilta sivuilta.

Lähteet
Katse Kuukan raitille - Uuraisten kulttuuriympäristöohjelma

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

Kuva: Eija Syrjälä

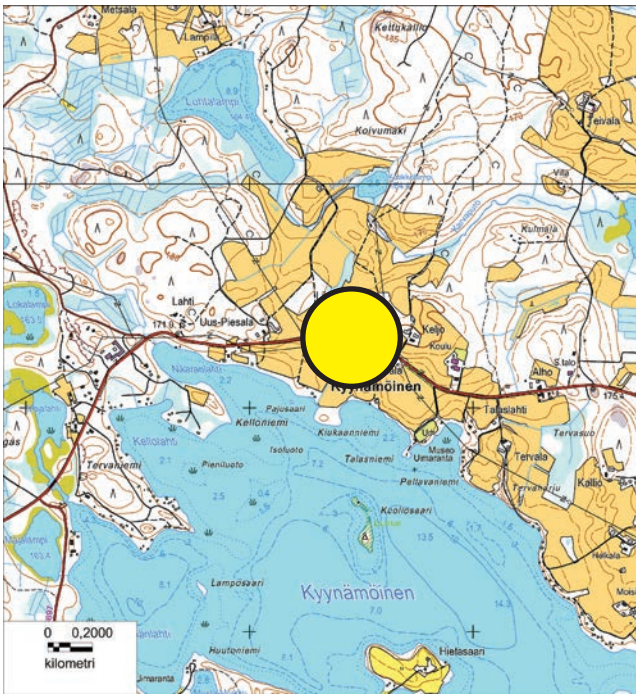

KYYNÄMÖISEN KYLÄ

Opetuskäyttö

Maakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema, elävä maaseutu.

Kuvaus

Kyynämöisen kylä sijaitsee pitkänomaisen Kyynämöisjärven koillisrannalla. Perinteistä maataloutta harjoitetaan alueella yhä ahkerasti. Mieleenpainuvinta maisemassa ovat upeat järvinäkymät, Kyynämöiseen viettävät rantapellot ja tienvarren raittimainen olemus koivukujanteineen. Pihapiirit ovat hyvin hoidettuja. Kylänraitin varrella on punainen, hirsirakenteinen Kyynämöisten raittiusseurantalo ja jo yli sata vuotta toiminut kyläkoulu. Kyynämöinen on valittu Keski-Suomen vuoden kyläksi vuonna 2006.

Ensimmäiset merkit Uuraisten asutuksesta ovat löytyneet Kyynämöisiltä Majasillan pielestä. Niiden arvellaan olevan rautakauden lopulta vuoden 1000 tienoilta. Ensimmäinen asukas, Paavo Minkkinen, tuli Uuraisille Savosta 1500-luvun puolenvälin tienoilla. Hän perusti Sääkspää-järven rantaan Salmelan talon. Se sijaitsee Virtasalmentien varressa Kyynämöisillä. Koulun kohdalla olevassa Talasniemessä on menneinä vuosina valmistettu rautaa järvimalmista. Järven kaislikkoa on alettu niittää kesällä 2011.

Kyynämöisten kylän keskeisin osa kuuluu maakunnallisesti merkittävään kulttuurimaisema-alueeseen. Upeat näkymät avautuvat peltovainioiden yli kalaisalle Kyynämöisjärvelle, Kuoliosaariin ja Hietasaareen. Mahtava Esan petäjä on lyhyen kävelymatkan päässä Muuraismäentiestä, ja Isonjoen vesireitti johtaa Kyynämöisen vedet Sääkspään kautta Lanneveteen. Vanhaa esineistöä on koottu maamiesseuran omistamiin museoaittoihin Talasniemessä. Samassa paikassa sijaitsevat myös kylän kunnostettu pallokenttä, beach-kentät ja uimaranta. Kyynämöisillä on myös Keski-Suomen ainut raittiusyhdistyksen omistama seuratalo, Kynkkälä. Raittiusseura on toiminut vuodesta 1917. Kyynämöisten koulu on Uuraisten toiseksi vanhin koulu, perustettu 1899. Koulu on panostanut musiikkiin ja ilmaisutaitoon.

Lähteet

http://www.ymparisto.fi/ksu >Maankäyttö ja rakentaminen >Kulttuuriympäristöt >Kuntakohtaiset kulttuuriympäristökohdelistat >Uurainen
Museovirasto: http://www.nba.fi >Kulttuuriympäristön rekisteriportaali >Uurainen >Majalampi, asuinpaikat
http://www.kyynamoinen.fi

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto

KUOLIOSAARET

Opetuskäyttö

Kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan hautausmaa, luonnonsuojelualue.

Kuvaus

Uuraisilla on tutkittu pitäjän historiallisen ajan ruumiskalmistoja ja muita mahdollisia hautapaikkoja. Kohteet sijaitsevat usein saarissa ja hautasaaret on nimetty usein Kuoliosaareksi. Kyynämöisen Kuoliosaari ja Iso-Uuraisen Kuoliosaari ovat hyvin säilyneitä historiallisen ajan ruumiskalmistoja sekä Sääkspään Matosaari mahdollinen kesähautapaikka.

Kyynämöisenjärven Kuoliosaaressa on mahdollinen kesäkalmisto ajalta, jolloin Uurainen kuului Rautalammin pitäjään. Kalmisto koostuu kahdesta kapean ja matalan kannaksen erottamasta saaresta, joista muodostuu nykyinen Iso- ja Pieni-Kuoliosaari. Todennäköisestii ennen 1800-luvulla tapahtunutta järvenlaskua vain saaren eteläisempi osa eli nykyinen Iso-Kuoliosaari on ollut selvästi veden pinnan yläpuolella. Eteläinen osa on alkuperäinen Kuoliosaari. Lounaisosan hautausalue erottuu ympäristöstään pyöreähkönä, noin 45 x 30 metrin laajuisena kumpareena. Hautapainanteita on kartoitettu 40 kpl. Niillä ei ole yhtenäistä ilmansuuntaa, ja ne sijaitsevat sekä kumpareen laella että sen rinteillä. Hautapainanteiden pituus vaihtelee 1,5 - 3 m ja leveys 0,5 - 1,5 m. Osa painenteista vaikuttaa selväsi myöhemmin avatuilta, osa taas erottuu maastossa hyvin heikkoina syvänteinä. Vuoden 2007 inventoinnin yhteydessä tehdystä koekuopasta löytyi ihmisluita. Saari on kokonaisuudessaan rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi.

Iso-Uuraisen Kuoliosaari on Iso-Uurasjärven pohjoisosassa, Vuohisaaren ja Antinniemen välissä. Kuoliosaaren pituus on suurimmillaan noin 65 metriä ja leveys noin 35 m. Saaren eri puolilta on kartoitettu 40 hautamaista painannetta, joiden suunnat vaihtelevat. Vuoden 2007 inventoinnin yhteydessä tehdystä koekuopasta löytyi huonokuntoisia ihmisluita. Perimätiedon mukaan saarta on käytetty hautapaikkana Uuraisten kuuluessa Rautalammin pitäjään. Vuonna 2007 tehtyjen tutkimusten perusteella saarella on pysyviä ruumishautauksia.

Sääksmäen Matosaaren etelä- ja kaakkoisosassa havaittiin vuoden 2007 inventoinnissa kolme selkeää ja näiden lisäksi monia epävarmoja hautamaisia painanteita. Lisäksi saarella on muutamia pyöreähköjä painanteita. Selkeät painanteet sijaitsevat saaren kaakkoiskulmassa lähellä rantatörmää. Painanteet olivat joko luode-kaakko- tai pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisia.

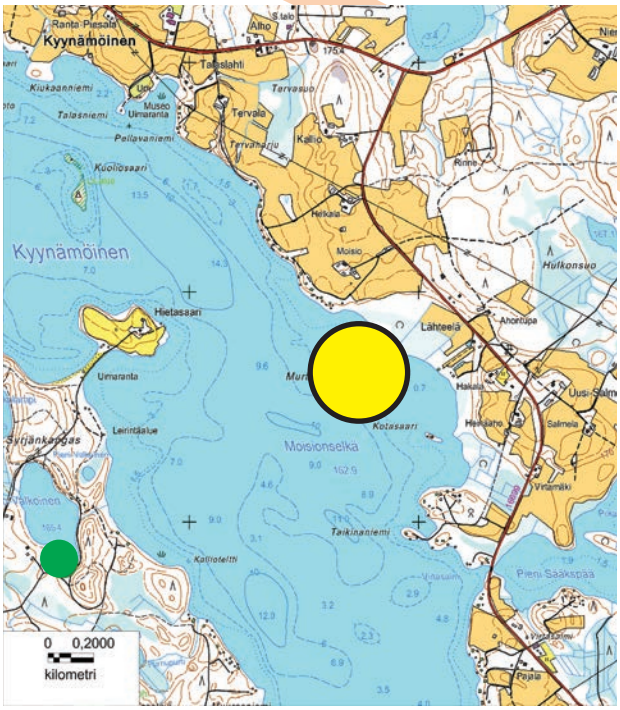

Lähteet

[Uuraisten rantaosayleiskaavan muinaisjäännösinventointi 2007]
[Uuraisten Kuoliosaaret, inventointi 2007 (Juha Ruohosen kotisivut)]
Museovirasto: [http://www.nba.fi] >Kulttuuriympäristön rekisteriportaali >Uurainen:
[Kyynämöisen Kuoliosaari]
[Iso-Uuraisen Kuoliosaari]
[Sääkspään Matosaari]

© MML, sisältää Maanmittauslaitoksen 1:20 000 10/2011 aineistoa
Syvyyskartta © Liikennevirasto 2012, lupa nro 3610/1024/2012

© Piispalan nuorisokeskus, Eija Syrjälä ja Jao, Jämsän ammattiopisto